

A BIZTOSÍTÓKRÓL ÉS A BIZTOSÍTÁSI TEVÉKENYSÉGRŐL SZÓLÓ TÖRVÉNY

– 10 ÉV AZ EU-BAN

Dr. Szedlák Katalin Viktória, Zámbó Szilvia¹

¹Dr. Szedlák Katalin Viktória
katalinszedlak@gmail.com
Zámbó Szilvia
zamboszilvia@gmail.com

Hogyan került összhangba az uniós és a magyar biztosítási jog? Mit jelentenek a Szolvencia 1 és 2 kifejezések és mik a hatásaik a magyar biztosítási szabályozásra? Milyen változások várhatóak a jövőben?

Jelen tanulmány célja, hogy bemutassa a biztosítási törvény elmúlt 10 éves fejlődését, választ adva a fenti kérdésekre. A tanulmány az Európai Unióhoz történő csatlakozásunkra való felkészüléssel indít, végigveszi a biztosítási tárgyú törvények elmúlt 10 éves jelentős változásait, külön figyelmet fordítva a fogyasztóvédelem és felügyelés fejlődésére, majd a készülőben lévő új – Szolvencia 2 rendszeren alapuló – biztosítási törvény főbb gondolataival és előzetekintéssel zárul.

1. Az EU-konform 2003. évi LX. törvény (Bit.) létrejötté

A korábbi, a biztosítóintézetekről és a biztosítási tevékenységről szóló törvényt 1995-ben fogadta el a Parlament. Mindaddig (40 éven át) a Polgári Törvénykönyv (a továbbiakban: Ptk.) magánjogi szabályozásán túl a szektor szervezeti működési rendjét alacsonyabb szintű jogszabályok írták elő. Az 1995-ben megalkotott törvény már az Európai Unió (a továbbiakban: EU) akkor ismert irányelveire tekintettel készült, ezáltal korszerű, a piac biztonságos működésének, fejlődésének keretet adó szabályozás valósult meg.

Az 1995-ös biztosítási törvény elfogadása óta a biztosítási szektor jelentősen fejlődött, számottevően bővült a piaci szereplők köre, és választékában is jelentősen gazdagodott a termékínálat. A gazdaság fejlődése szem-

pontjából fontos körülmény, hogy a biztosítási szektor tevékenységének bővülésével együtt nőtt a biztosítók, mint intézményi befektetők tőkepiaci szerepe is. A szektorban felhalmozódott tartalékok befektetése hozzájárult a hazai tőkepiac élénkítéséhez és a gazdaság finanszírozásához.

A 90-es évek változásai váltották ki azt az igényt, hogy a biztosítók tőkekövetelménye kerüljön felülvizsgálatra. Így indult el a Szolvencia 1. program, amely során a hatályos szolvencia követelmények áttekintése és aktualizálása történt meg. Ezen módosítások lényegében csak finomítások és szigorítások voltak, nem érintették a szolvencia-rendszer lényegét. A program végeredményeként születtek meg 2002 márciusában a 2002/12/EK és a 2002/13/EK irányelvek, amelynek szabályai Magyarországon az EU csatlakozással léptek hatályba.

A hatályos, a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény (a továbbiakban: Bit.) megalkotását az EU jogharmonizációs kötelezettség teljesítése indokolta és az 1995-ös törvényhez képest elsősorban olyan főbb változásokat eredményezett, amelyek az uniós taggá válásunkhoz és az egységes európai belső piacra lépésünkhöz kötődtek.

A hatályos biztosítási törvény a biztosítási jogviszonyokra vonatkozó közjogi és egyes magánjogi rendelkezéseket egyaránt tartalmazza. Kizárólag így valósítható meg a biztosítási piac uniós normáknak megfelelő, átfogó szabályozása.

Az alábbiakban áttekintjük azokat a főbb változásokat, amelyeket a Bit. az 1995-ös törvényhez képest tartalmaz.

Az új törvény az általános rendelkezések között új fogalmakat is bevezetett: rögzítette a tagállamisággal kapcsolatos fogalmakat pl. harmadik ország, kötelezettségvállalás tagállama, szolgáltatásnyújtás tagállama és nevesített néhány új, a 4. számú gépjármű-biztosítási irányelv által bevezetett intézményt pl. Kártalanítási Szervezet, Kárrendezési Megbízott, Információs Központ stb.

„A biztosítás rendszere” című részben a törvény meghatározza, hogy Magyarország területén biztosító milyen szervezeti formákban működhet. A korábban is meglévő, letelepedéshez kötött működéshez képest újdonság, hogy az EU másik tagállamában székhellyel rendelkező biztosító – az egységes felügyeleti engedély elve alapján – a magyar hatóság engedélye nélkül fióktelepe útján is működhet, illetve határon átnyúló szolgáltatás keretében is értékesíthet.

A biztosítási piac egyéb résztvevőire vonatkozó rendelkezések legfőbb változásai a biztosításközvetítőket érintették. A törvény a korábbi felosztás helyett a függő és független biztosításközvetítő fogalmakat alkalmazza, és bevezette a közvetítők egységes nyilvántartási rendszerét.

A Bit. átvette a 4. számú gépjármű-biztosítási irányelvben szabályozott intézményi rendszert, és rögzítette a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási üzletág törvényi szintű szabályozást igénylő tényállásait.

Jelentősen változtak a biztosítástechnikai tartalmak befektetésének szabályai: a befektetési formák megnevezése és azok arányainak előírása az irányelveket követi; bővült azon eszközök köre, amelybe a tartalékok befektethetők; a fedezetet képező eszközöknek a tagállamok területén kell elhelyezkedniük; a befektetési szabályok és korlátok csak a biztosítástechnikai tartalmakra vonatkoznak.

A biztosítók biztosítástechnikai tartalék-befektetéseinek korlátozása a biztosítási tevékenység sajátossága miatt volt indokolt. Az EU irányelve a befektetési portfólió kockázatossági és likviditási jellemzőinek megfelelő szinten tartását kívánja elér-

ni. Az EU irányelvek alapján a törvény is meghatározta a kockázatosabb, illetve a nehezen készpénzzé tehető befektetéstípusok maximálisan megengedett arányát.

A biztosítók prudens működéséhez különösen fontos az eszközértékelés, a könyvvizetés helyessége, a beszámolók megbízhatósága. Az EU biztosítási irányelveiben ennek érdekében foglalt követelmények átvétele változást eredményezett a korábbi szabályozáshoz képest. Új elem, hogy a biztosító könyvvizsgálójának – előírt tartalommal – külön kiegészítő jelentést is kell készítenie és a törvény előírja számára a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével (jogutódja a Magyar Nemzeti Bank, a továbbiakban egységesen: Felügyelet) való együttműködést is.

A hatályos biztosítási törvény a biztosítási jogviszonyokra vonatkozó közjogi és egyes magánjogi rendelkezéseket egyaránt tartalmazza.

Jelentősen változtak az ügyfélforgalommal kapcsolatos, illetve az ügyfelek védelmét szolgáló szabályok. A törvény az ügyfelek védelme érdekében egyértelmű, szigorú rendelkezéseket tartalmaz arról, hogy a biztosítónak mikor, milyen tájékoztatást kell nyújtania az ügyfelek részére.

A törvény meghatározza a biztosítási titok körét; az üzleti titokra és a személyes adatok védelmére vonatkozó szigorú feltételeket pedig külön szabályozza.

Alapvetően megváltoztak a felügyeleti rendszer szabályai is. Az egységes belső piacon az egységes engedély elve érvényesül, a tagállamok bármelyikében kiadott biztosítási tevékenységi engedély az egész közösség területére érvényes. Az ellenőrzés elve is ennek megfelelően az, hogy a biztosító tevékenységét a székhely szerinti tagállam felügyelete végzi, azonban a fióktelepén keresztül, vagy a határon átnyúló szolgáltatás keretében tevékenykedő

biztosító jogszabályba ütköző tevékenysége esetén a szolgáltatásnyújtás tagállamának felügyeleti hatósága is tehet meghatározott intézkedéseket.

A biztosítási csoportok térnyerésével különösen nagy jelentősége van az ún. összevont alapú felügyeletnek. A biztosítottak érdekeinek védelme megkívánja, hogy a Felügyelet ellenőrzése a biztosító pénzügyi helyzetének értékelésénél azokat is vizsgálja, amelyekkel a biztosító tulajdonosi, részese-

Megkülönböztetett cél volt, hogy a törvény vegye figyelembe a hitelintézeti és a tőkepiaci szabályozás már bevált elemeit, járuljon hozzá a pénzügyi szolgáltatások szektorálisan elkülönülő szabályozásának összehangolásához. Összességében elmondható, hogy a hatályos biztosítási törvény – céljával egyezően – elősegíti a biztosítási piac hatékonyabb működését, garanciális elemeket tartalmaz a piaci résztvevők, így elsősorban az ügyfelek érdekeinek védelmében és a biztosítók piaci részvételét nem korlátozva erősíti a felügyeleti ellenőrzést.

2. A Bit. folyamatos fejlődése a 10 éves EU-tagságunk alatt

2.1. A fogyasztóvédelem

2.1.1. A Bit. fogyasztóvédelmi rendelkezései

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNBtv.) 81. § (2) bekezdése az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső célok érdekében eljáró természetes személyként definiálja a fogyasztót. A hatályon kívül helyezett, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2010. évi CLVIII. törvényben (a továbbiakban: PSZÁFtv.) is azonos meghatározás szerepelt.

Az elmúlt 10 évben jelentős fejlődés ment végbe a pénzügyi fogyasztóvédelem területén, mind jogszabályi, mind intézményi szinten.

Az alábbiakban található a Bit. fogyasztóvédelmi rendelkezéseinek összefoglalása:

- a) A biztosításközvetítő által a biztosítás megkötése előtt az ügyfélnek adandó tájékoztatás (37. §),
- b) Az alkusz ügyletkötés előtti igényfelmérési kötelezettsége (46. § (4) bekezdés),
- c) A biztosítási szerződés minimális tartalmi elemei (96. §),
- d) A nemek közötti megkülönböztetés tilalma (96/A. §),
- e) A biztosítási termék terjesztésének felfüggesztése, megtiltása (101-102. §),
- f) Biztosítási szerződéskötési kötelezettség (105. §),

g) A biztosítástechnikai tartalékok képzésénél alkalmazott elvek és módszerek megismerésének biztosítása (119. § (4) bekezdés),

h) A biztosítási titokkal kapcsolatos rendelkezések (156-161. §),

i) Ügyfelek tájékoztatása, biztosítási szerződés megkötése előtti tájékoztatás, igényfelmérés és termékismertető az életbiztosítási szerződés esetén (166. §),

j) Tájékoztató az életbiztosítási szerződés létrejöttéről, figyelemfelhívás a 30 napon belüli indoklás nélküli felmondási lehetőségre (167. §),

k) Panaszkezelési szabályok, panaszki-vizsgálás ingyenessége, fogyasztóvédelmi kapcsolattartó (167/B. §),

l) Biztosítási szerződésre vonatkozó írásos tájékoztatás tartalmi elemei (10. számú melléklet, A) pont),

m) Életbiztosítási termékismertető minimális tartalma (10. számú melléklet, B) pont).

Néhány rendelkezés a törvény kihirdetési szövege óta nem változott, azonban a rendelkezések többsége bővült és pontosabb lett. A változó rendelkezések a következők:

- az a) pontban foglalt szabályok kiegészültek többek között a díj-és pénzátvételtől szóló rendelkezésekkel, a c) pontban foglaltak pedig kiegészültek az életbiztosítási szerződés felmondásával, valamint a biztosítási esemény bekövetkezése esetén a biztosító részére bemutatandó okiratokkal kapcsolatos szabályokkal.
- A d) pont szerinti „A nemek közötti megkülönböztetés tilalma” alcím 2012 év végén módosult jelentősen. A Bit. és ezzel összefüggésben az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény módosítását az EU Bíróságának – a 2004/113/EK „Gender” irányelvvel kapcsolatos – 2011. március 1-jén a Test-Achats-ügyben meghozott ítélete kapcsán a Bizottság által kiadott 2012/C 11/01 számú iránymutatás tartalmának magyarországi átültetése indokolta. Az EU Bírósága ítéletében 2012. december 21-i

hatállyal érvénytelennek nyilvánította azt a rendelkezést, amely eltérést engedett az unisex szabály alól, lehetővé téve a tagállamoknak, hogy arányos különbségeket tartsanak fenn az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban.

A h) pontban foglalt, biztosítási titokkal kapcsolatos rendelkezések 2015. január 1-jei hatálybalépéssel kibővülnek a biztosítók egymás közti adatcseréjére vonatkozóan. A Bit. 161/A-161/C. §-a ugyanis megteremti annak lehetőségét, hogy a biztosítók a biztosítási titokkörbe tartozó, általuk kezelt, meghatározott adatokat cseréljenek egymás között a biztosítási csalások megelőzése és a szolgáltatásaik jogszabályokban és szerződési feltételekben meghatározottak szerint történő teljesítése céljából a veszélyközösség érdekeinek a védelmében. A CASCO biztosítások esetén a jogszabályváltozás megteremti az adatkezelés központi lehetőségét is, tekintettel arra, hogy ebben az esetben a nyilvántartás központi eleme a gépjármű. A törvény szigorú adatkezelési szabályokat fogalmaz meg ezen esetekre, különös tekintettel a célhoz kötöttség és az adatkezelés időtartama szempontjából.

A k) pont szerinti panaszkezelési szabályok kapcsán a Bit. 167/B. §-a megteremtette a pénzügyi szektor egységes panaszkezelésének Bit.-beli kereteit.

Az m) pont kapcsán az életbiztosítási termékismertető minimális tartalma kiegészült a visszavásárlási, illetve a díjmentes leszállítási érték meghatározása során követendő szabályokkal.

2.1.2. A pénzügyi fogyasztóvédelem hazai intézményrendszere és működése

A következőkben négy fogyasztóvédelmi intézmény működését mutatjuk be röviden, jelezve, hogy a pénzügyi jogok biztosa jogintézménye már megszűnt.

A Felügyelet

A Felügyelet a felügyelt intézményi és tevékenységi körében 2010-től ellátja a fogyasztóvédelmi hatósági feladatokat:

A biztosítási csoportok térnyerésével különösen nagy jelentősége van az ún. összevont alapú felügyeletnek.

dési viszonyban áll. A törvény a biztosítói csoportok ellenőrzésére, a szavatoló tőke megállapítására az egyedi ellenőrzéstől eltérő, a halmozódásokat kiszűrő számítási módszereket, szabályokat határoz meg.

A törvény átveszi az új, 2001/17/EK irányelvet és ennek megfelelően tartalmazza a biztosító felszámolásának és végelszámolásának speciális szabályait, biztosítóval szemben csődeljárás lefolytatását viszont nem engedi meg. Az irányelvben nem szabályozott, de azzal nem is ellentétes új körülmény, hogy biztosító felszámolójának, végelszámolójának – a pénzügyi intézményekre vonatkozó szabályozáshoz hasonlóan – kizárólag a Felügyelet által létrehozott közhasznú társaság jelölhető ki.

A biztosító biztosítási szerződésből származó kötelezettségeivel szemben csak a felszámolási költségeknek van elsőbbsége. A felszámolással, végelszámolással kapcsolatos tájékoztatásokat a többi tagállamra is ki kell terjeszteni.

Az összevont felügyeleti rendszer kialakítása, a hazai és az EU tagországi felügyelet közötti operatív együttműködés fejlesztése lehetőséget ad a pénzügyi konglomerátumok és a nemzetközi tevékenységet folytató vállalatok pénzügyi helyzetének felmérésére, nyomon követésére.

kérelemre vagy hivatalból indított eljárás keretében fogyasztóvédelmi ellenőrzést végez a felügyelt intézmények és tevékenységek tekintetében. A Felügyelet által felügyelt intézmények és tevékenységek körét az MNBtv. 39. §-a határozza meg. A Felügyelethez érkezett fogyasztói kérelmek kérelemtípusonkénti megoszlását az 1. számú táblázat szemlélteti.

A Felügyelet fogyasztóvédelmi feladat- és eszközrendszere azonban túlmutat a hatósági és mediatori feladatokon, kiterjed - a közérdekű igények érvényesítésre, - jogi normák és egyéb, nem kötelező aktusok kibocsátására, - jogalkotási javaslatok megtételére, - interneten elérhető pénzügyi kalkulátorok működtetésére, - ügyfélszolgálat és tanácsadói hálózatot működtetésére is

annak érdekében, hogy minél inkább segítse a pénzügyi szolgáltatásokat igénybevevőket a megfelelő információkkal való ellátásban és tanácsadásban.

A nemzetközi fogyasztóvédelmi szervezetekben való részvétel

2011-ben a Felügyelet fogyasztóvédelmi területe bekapcsolódott az európai-szintű felügyeleti fogyasztóvédelmi normák kialakításának munkafolyamatába. 2011 elején jött létre az új Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerén belül a mikroprudenciális felügyeletért felelős három, szektor-orientált Európai Felügyeleti Hatóság, jelentős fogyasztóvédelmi hatáskörrel és célokkal. Az Európai Bankhatóság (EBA), az Európai Értékpapírpiazi Hatóság (ESMA), valamint az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatói-nyugdíj- Hatóság (EIOPA) feladatának célja – többek között –, hogy „biztosítsa a pénzügyi rendszerbe vetett bizalmat és a pénzügyi szolgáltatások fogyasztóinak megfelelő védelmét.” A hatóságok nevesített feladata a fogyasztói trendek elemzése, a pénzügyi oktatással kapcsolatos tagállami kezdeményezések nyomon követése, az új (innovatív) és már meglévő pénz-

ügyi tevékenységek figyelemmel kísérése. A Felügyelet aktívan részt vesz a hatóságok fogyasztóvédelmi és innovációs munkájában.

A Pénzügyi Békéltető Testület

A pénzügyi jogviták bíróságon kívüli alternatív vitarendezési fóruma, a Pénzügyi Békéltető Testület (a továbbiakban: PBT) – amelynek feladata a fogyasztó és a Felügyelet által felügyelt szervezet vagy személy közötti, a nyújtott szolgáltatással kapcsolatos vitás ügy rendezése – szintén a Felügyelet égisze alatt működik, 2011-től. Az ügyek szolgáltató-típusonkénti megoszlását a 2. számú táblázat szemlélteti.

A PBT a bíróságokhoz képest jelent alternatívát, mert gyorsan (90 nap alatt) és ingyenesen hoz döntést a pénzügyi jogvitákban.

A PBT eljárása a fogyasztó kérelmére indul, a PBT a felek között – a személyes meghallgatás során – közvetítő szerepet tölt be. Amennyiben a felek egyezsége nem jön létre, határozattal jóváhagyja azt. Egyezség hiányában a PBT kötelezést tartalmazó határozatot hoz, ha a kérelem megalapozott, és a pénzügyi szolgáltató nyilatkozattal a döntést magára nézve kötelezőként ismeri el. Ha a szolgáltató nem tesz alávetési nyilatkozatot, de a fogyasztó kérelmét a PBT megalapozottnak találja, akkor a PBT ajánlást tesz.

A PBT döntéseinek kikényszerítésére ún. „soft” eszköze a nyilvánosság: a PBT jogosult határozatát, illetve ajánlását – a fogyasztó nevének megjelölése nélkül – a jogvita tartalmának és eljárás eredményének rövid leírásával nyilvánosságra hozni. Emellett a PBT elnöke a testület tevékenységéről évente összefoglaló tájékoztatót készít, amelyet – a Felügyelet elnökének jóváhagyásával – nyilvánosságra hoz.

A PBT határozata, ajánlása nem érinti a fogyasztó azon jogát, hogy igényét bírósági eljárás keretében érvényesítse (de a kötelezést tartalmazó határozat, ajánlás ellen nincs helye fellebbezésnek).

Kérelemtípus	2011		2012				2013			
	I. félév		II. félév		I. félév		II. félév		I. félév	
	I. negyed- év darab	II. negyed- év darab	III. negyed- év darab	IV. negyed- év darab	I. negyed- év darab	II. negyed- év darab	III. negyed- év darab	IV. negyed- év darab	I. negyed- év darab	II. negyed- év darab
Díjszámítás	21	17	20	36	38	28	25	48	101	68
Egyéb ügyviteli hibák	162	102	74	57	109	87	51	48	75	81
Jogosulatlan tevékenység	1	2	0	0	0	1	0	0	2	3
Kárigény/ szolgáltatási igény elutasítása	113	101	146	130	109	124	123	109	108	116
Kártérítési összeg/ biztosítási összeg mértéke	68	52	56	51	48	43	62	42	62	72
Kárügyintézés elhúzódása	71	49	46	31	50	25	22	49	40	31
Pénzügyi visszaélés	4	0	2	2	0	1	0	3	8	2
Rendszerhiba	n.a.	0	1	1	1	0	1	2	0	2
Tájékoztatási hiányosság	52	60	57	63	71	85	57	56	64	45
Ügyviteli kérdések	6	4	3	4	0	0	2	2	5	4
Egyéb	22	28	37	64	74	54	41	42	51	37
	520	415	442	439	500	448	384	401	516	461
Biztosítási szektor összesen	935		881		948		785		977	
		1816				1733				

1. táblázat: A biztosítási szektort érintő, Felügyelethez érkezett fogyasztói kérelmek kérelemtípusonkénti megoszlása (forrás: Magyar Nemzeti Bank)

A PBT döntései, ajánlásai alapján kikristályosodni látszik a piaci szereplők által elismert precedensjog.

Szükséges jelezni, hogy – törvényi szinten rögzítetten – a PBT látja el a pénzügyi alternatív vitarendezési fórumok európai hálózatának alapító okiratában megállapított feladatokat, s tevékenységéről az Európai Bizottságnak rendszeresen tájékoztatást ad. A PBT az EGT-tagállamok pénzügyi

szolgáltatási tevékenységgel kapcsolatos fogyasztói jogokat és törvényes érdekeket (a továbbiakban: védett jogok) sérti, vagy a sérelem közvetlen veszélyét idézi elő, és – a fogyasztó megítélése szerint védett jogait sérelem érte, vagy azokra nézve a sérelem közvetlen veszélye áll fenn.

A fogyasztónak a pénzügyi jogok biztosához történő fordulás előtt a pénzügyi szervezetnél közvetlenül meg kellett kísé-

Pénzügyi szolgáltató típusa	Darab
Bank	2016
Biztosító	1670 (életbiztosítás 333, nem életbiztosítás 1354)
Pénzügyi vállalkozás	763
Egyéb pénzügyi szervezet	189
Magánnyugdíjpénztár	0
Nem pénzügyi szervezet	54
Összesen	4692

2. táblázat: A kérelmek megoszlása szolgáltató-típusonként (forrás: Magyar Nemzeti Bank)

fogyasztói jogviták peren kívüli rendezésével foglalkozó szervezeteit összefogó hálózatának (FIN-Net) teljes jogú tagja és tagja a Pénzügyi Ombudsmanok Nemzetközi Szervezetének (International Network of Financial Services Ombudsman Schemes) is.

A pénzügyi jogok biztososa

A Pénzügyi Jogok Biztosáról szóló 39/2012. (XII. 20.) NGM rendelet alapján a pénzügyi jogok biztososa hatáskörébe tartozott minden olyan egyedi panaszos ügy kivizsgálása, amelyben:

- a sérelem a pénzügyi szervezetek azon – pénzügyi szolgáltatási tevékenységgel összefüggő – tevékenységével vagy mulasztásával kapcsolatos, amely a pénzügyi

relnie a vitás ügy rendezését, a biztoshoz akkor fordulhatott, ha a panaszára nem kapott választ, a panasz kivizsgálása nem a törvényekben előírtak szerint történt, vagy a szervezet válaszából egyéb fogyasztói jogot sértő körülményt vélelmezett.

A pénzügyi jogok biztososa nem járhatott el a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény hatálya alá tartozó versenyfelügyeleti ügyben, valamint olyan ügyben, amelyben a PSZÁFtv.-ben meghatározott fogyasztó-védelmi eljárás lefolytatásának volt helye.

A pénzügyi jogok biztososa eljárása kérelemre és hivatalból is indulhatott.

Amennyiben az ügyben a védett jogok tiszteletben tartásával megegyezés született,

a pénzügyi jogok biztososa erről jelentést készített. Megegyezés hiányában szükség esetén kezdeményezte a védett jogokkal kapcsolatos sérelemnek a pénzügyi szervezet saját hatáskörében történő megszüntetését (a továbbiakban: kezdeményezés).

A pénzügyi jogok biztososa – amennyiben a kezdeményezés nem vezetett eredményre vagy ésszerűtlenül hosszú idő múlva vezetne eredményre – a jogsérelem, illetve annak közvetlen veszélye megszüntetése céljából ajánlást tett a pénzügyi szervezetnek.

A pénzügyi jogok biztososa jogintézménye és hivatala 2013. november 19. napjával – az egyes törvények fogyasztóvédelmi célú módosításáról szóló 2013. évi CLXXXIII. törvény 23. § (5) bekezdése alapján – megszűnt.

A Bíróság

Bármely szerződéses jogvita esetén – az erre irányuló kereset indítása esetén – a bíróság eljárhat a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény, a Ptk. és egyéb vonatkozó jogszabályok alapján.

Kizárólag bíróság járhat el a biztatósi kárral, a felelősségbiztosítással összefüggő kártérítési igényekkel, vagy a Központi Hitelinformációs Rendszerbe (KHR) kerülés jogalapjával összefüggő polgári jogi kérdésekben.

2.2. A felügyelés

Az Országgyűlés az 1999. évi CXXIV. törvényben rendelkezett a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének (a továbbiakban: PSZÁF) létrejöttéről. A PSZÁF az Állami Pénz- és Tőkepiaci Felügyelet, az Állami Biztosításfelügyelet és az Állami Pénztárfelügyelet jogutódjaként jött létre 2000. április 1-jén. A PSZÁF – létrejöttkor – jogi személyiségű, önállóan gazdálkodó, a kormány irányítása alatt működő országos hatáskörű közigazgatási szerv volt, felügyeletét a pénzügyminiszter látta el. Fő feladata a pénzügyi élet szabályainak betartatása volt minden érintett szereplő számára.

A PSZÁF a hazai közigazgatási intézmények közül elsőként szerezte meg 2002 őszén az ISO 9001: 2000 szabvány szerinti minőségtanúsítványt. Eszerint az intézmény ettől az időponttól fogva az Európai Unióban kifejezetten a közigazgatási szervezetek részére kidolgozott – egyúttal szigorú ellenőrzést is szavatoló – korszerű minőségirányítási rend alapján tevékenykedett.

2004. szeptember 8-án a PSZÁF, a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB), valamint a Pénzügyminisztérium – a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának biztosítása és a szektor hatékony mikro- és makroprudenciális felügyeletének, ellenőrzésének, szabályozásának és monitoringjának hatékony koordinációja, továbbá annak érdekében, hogy mindhárom intézmény a leghatékonyabban lássa el a pénzügyi stabilitással kapcsolatos feladatát – Pénzügyi Stabilitási Bizottság felállításáról döntött.

Az 1999. évi CXXIV. törvény hatályon kívül helyezésével egyidejűleg hatályba lépett a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2007. évi CXXXV. törvény, mely a PSZÁF-ot kormányhivatalként definiálta (összhangban a 1999. évi törvény 2007. január 1-jén hatályba lépett módosításával).

2010. január 1-jétől a PSZÁF jogállása autonóm államigazgatási szerv lett.

A háromoldalú megállapodás alapján működő Pénzügyi Stabilitási Bizottság helyett 2010. január 1-ével létrejött a Pénzügyi Stabilitási Tanács (a továbbiakban: PST), melynek elsődleges szerepe a makro- és mikroprudenciális felügyelés, ellenőrzés összehangolása, adott esetben jogszabályalkotás, valamint intézkedés – akár nyilvánosság útján történő – kezdeményezése volt. A PST emellett pénzügyi stabilitási szempontból értékelte a PSZÁF jogalkalmazói tevékenységét, illetve eljárást is kezdeményezhetett a PSZÁF-nál. A PST tagjai a pénz- tőke és biztosítási szektor szabályozásáért felelős miniszter, az MNB elnöke, valamint a PSZÁF elnöke voltak, akik a PST elnöki tisztségét évente felváltva töltötték be.

Ugyancsak 2010. január 1-jei hatállyal a 2007. évi CXXXV. törvény hatósági eljárásá minősítette a PSZÁF korábbi bejelentéssel kapcsolatos fogyasztóvédelmi eljárását. Ezzel a PSZÁF fogyasztóvédelmi feladatai megerősödtek, hatékonyabban tudott fellépni az egyedi jogsértések előfordulása esetén. A 2007. évi CXXXV. törvény 4. §-ában meghatározott jogszabályokban foglalt fogyasztóvédelmi rendelkezések megsértése ellen biztosított fellépést, ide nem értve az egyedi szerződések létrejöttére, érvényességére, joghatásaira és megszűnésére vonatkozó rendelkezéseket, amelyek esetében a bíróság járhatott csak el.

2013. október 1-jén az MNB lett a PSZÁF jogutóda.

2011. január 1-ével a 2007. évi CXXXV. törvény is hatályát veszítette, hatályba lépett ugyanis a PSZÁFtv., amely – az Alkotmány módosításával összhangban – a PSZÁF-ot a Magyar Köztársaság pénzügyi közvetítő rendszerét felügyelő, ellenőrző hatósági feladatokat ellátó és szabályozó, országos hatáskörű közigazgatási szervként határozta meg, amely csak a törvénynek van alárendelve. E törvény a PST-t olyan konzultációs testületként definiálta, amely a pénzügyi közvetítő rendszer egészének stabilitása érdekében információkat oszt meg, a pénzügyi rendszer egészét érintő stratégiai, szabályozási, kockázati, valamint egyéb elvi kérdésekben tanácskozik és szükség esetén állást foglal; célja a mikro- és makroprudenciális felügyelet közti összhang megteremtése.

Az Alkotmány módosítása a Felügyelet elnökét olyan rendelet kiadására is feljogosította, amely törvénnyel, kormányrendelettel és a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletével nem lehet ellentétes, és amelynek kiadására a PSZÁFtv.-ben meghatározott feladatkörében kerülhetett sor a törvényben kapott felhatalmazás alapján. A PSZÁFtv. ezt a felhatalmazást tartalommal töltötte ki, és meghatározta a jogalkotási tárgyköröket.

Fontos változás volt a PSZÁF közérdekű igényérvényesítési jogköreinek bővítése, amely lehetővé tette a PSZÁF számára a közérdekű igényérvényesítés kezdeményezését akkor is, ha az adott pénzügyi szervezet általános szerződési feltételeivel kapcsolatban felmerült annak – a Ptk.-ban meghatározottak szerinti – tisztességtelen volta. Még egy eljárási jellegű probléma is kiküszöbölésre került, hiszen a Felügyelet korábban csak akkor alkalmazhatta a közérdekű igényérvényesítés lehetőségét, ha a perindítás előtt az adott jogsértés miatt eljárást indított.

A PSZÁFtv. rendelkezéseinek megfelelően a PBT, mint új intézmény 2011. július 1-jétől kezdte meg működését. A PBT működéséről részletesen a 2.1.2. címbe számolok be.

2012. január 1-jétől a PSZÁF önálló szabályozó szerv lett.

Majd 2013. október 1-jén az MNB és a PSZÁF „összeolvadt”, a PSZÁF megszűnt, s az MNB lett a PSZÁF jogutóda.

Az MNB elnöke továbbalkalmazási rendeletet adott ki, miszerint a pénzügyi szervezeteknek a 2013. szeptember 30-án hatályos PSZÁF rendeletekben előírt kötelezettségeket októbertől változatlan módon, ám immáron az MNB felé kell teljesíteniük.

Az MNB a korábbi, hatályon kívül helyezett PSZÁF rendeleteket – tartalmi felülvizsgálatukat követően – 2014. januári hatállyal MNB rendeletekként bocsátotta ki.

A Pénzügyi Stabilitási Tanács funkciója is megváltozott: a PST jelenleg az MNBtv. alapján létrehozott döntéshozatali testületként működik; hatáskörébe az MNB Monetáris Tanácsa által meghatározott stratégiai keretek között az MNBtv. 4. § (5) és (7)-(9) bekezdéseiben meghatározott feladatokkal kapcsolatos döntéshozatal tartozik.

2.3. A biztosításközvetítők jutalékszabályozása

A Felügyelet az elmúlt években több olyan körülményt tárt fel a biztosításközvetítői piacon, amely a jutalékkal történő

viszsaélésre adott lehetőséget, illetve megváltoztatta a helyes piaci működést. A jutalék meghatározása és elosztása okozta visszatérő problémák következtében sérültek az ügyfélérdekek, esetenként a biztosítások díjának növekedése vált megfigyelhetővé.

Ezen okokból került szabályozásra a biztosításközvetítők jutaléka. Meghatározásra került a jutalék fogalma (jogcímtől függetlenül a biztosítási díj meghatározott részét képező minden olyan pénzbeli vagy természetbeni előny, szolgáltatás, juttatás és ellentételezés, amelyben a közvetítő a szerződés létrejöttéért, a közvetített vagy fenntartott szerződés teljesítéséért, fenntartásáért, a végzett közvetítői tevékenység díjazásaként a kockázatot elvállaló biztosítótól közvetve vagy közvetlenül részesül). A szabályozás alappillérei a következők lettek: a jutalék szerződésenként értendő, a biztosítóval szerződő biztosításközvetítőre vonatkoznak a rendelkezések, valamint a megtakarítási jellegű életbiztosításokra terjed ki.

Továbbá rögzítve lett, hogy

- a kifizetett jutalék nem haladhatja meg a biztosítóhoz beérkezett díj összegét,
- a rendszeres díjas megtakarítási jellegű életbiztosítás esetén az 1. évben maximum 14 havi (ez több lehet, mint az előző pontban írt beérkezett díj) díjelőírásnak megfelelő jutalék fizethető (díjelőírásnak megfelelő első díjrészlet után),
- a közvetítői megállapodásnak tartalmaznia kell az esedékesség időpontját, a jutalék mértékét, a kifizetés feltételeit és ütemezését, a jutalék-visszatérítési kötelezettséget (idő előtti megszűnés, díj-nemfedezettség) és a jutalékjogszultság (szolgáltatás ellentételezése) feltételeit,
- biztosításközvetítői tevékenységért csak jutalék fizethető.

A jutalékszabályozást – mely a fogyasztóvédelmi szabályozás szempontjából is jelentős előrelépés – 2015. január 1-től kell alkalmazni.

2.4. A befektetési egységhez kötött életbiztosítási szerződések

A befektetési egységhez kötött (unit-linked) életbiztosítás a biztosítási elem mellett tartalmaz a befektetési alapok által kínált befektetési lehetőséget is.

A szerződő által befizetett díj a biztosító által felkínált és a szerződő választásától függő befektetési alapokhoz hasonló eszközalapokba kerül befektetésre, így a lejáratkori – vagy haláleseti – kifizetés mértékét elsősorban ezen alapok hozama határozza meg.

2013-ban ügyfélvédelmi, valamint intézményvédelmi szempontokat alapul véve a biztosítási törvénybe bekerültek a unit-linked életbiztosítások mögöttes eszközalapjai felfüggesztésére vonatkozó szabályok, beleértve a felfüggesztés esetére irányadó garanciális szabályokat, illetve bizonyos tájékoztatási követelményeket is.

Létrejött az eszközalapok felfüggesztésével kapcsolatos eljárásrend. Amennyiben az eszközalapot alkotó értékpapírfajták maximum 75%-a illikvidnek minősül, akkor a biztosító szétválasztja illikvid és nem illikvid alapra az eszközalapot, a nem illikvid utód alap működik tovább és csak az illikvid utód alap kerül felfüggesztésre. A felfüggesztés alatt a tranzakciók nem teljesülnek, újabb szerződések nem köthetők, de ha a felfüggesztés ideje alatt bekövetkezik a biztosítási esemény, akkor a biztosító a jogszabályban meghatározottak szerint köteles teljesíteni a szerződésben foglaltakat. Abban az esetben, ha a felfüggesztés megszűnik (eltelik egy év, a felfüggesztés oka megszűnik vagy a Felügyelet elrendeli), de az árfolyam továbbra sem állapítható meg, a biztosító az ügyféllel elszámol.

2.5. A Teljes Költségműtató (TKM)

Az elmúlt évtizedet a közvetítői szféra intenzív növekedése jellemezte, ezáltal erősödött a piaci verseny. Nagyrészt ennek köszönhetően a közvetítői csa-

tornán keresztül értékesített termékek egyre összetettebbé, az ügyfelek számára nehezen áttekinthetővé, sok esetben kockázatosabbá váltak. A közvetítői piac fejleményei kapcsán egyre nagyobb hangsúlyt kaptak a szabályozási, fogyasztóvédelmi és prudenciális kérdések. Ennek köszönhetően alakította ki a Magyar Biztosítók Szövetsége (a továbbiakban: MABISZ) a TKM rendszerét.

A TKM a MABISZ által kidolgozott mutatószám, melyet önkéntes alapon a tagbiztosítók többsége használ. A mutató a befektetési egységhez kötött életbiztosításokat költség szempontjából hasonlítja össze.

A unit-linked biztosítás jellemzően hosszútávra szóló, a visszavásárlás sajátosságai miatt korlátozottan készpénzzé tehető, befektetési elemet is tartalmazó biztosítás, amelyet meglehetősen bonyolult költségstruktúra jellemez.

A TKM megmutatja, hogy a felmerülő költségek miatt körülbelül mekkora hozamvesztés érheti a fogyasztót unit-linked biztosítás esetén egy elméleti költségmentes befektetés hozamához képest.

A TKM csak megközelítő tájékoztatásul szolgál, mivel a unit-linked termékek bonyolult összetételük, változó költségfajtaik (ezek lehetnek: befektetési egységek eladási és vételi árfolyamkülönbsége, kezdeti költségek, de előfordulhat alapnyitási díj, alapkezelési- vagy tőkegyűjtési költség, adminisztrációs vagy kezelési költség, alapváltási díj, biztosítási kockázati díj stb.), a befektetési egységek eltérő kockázatai, valamint a termék biztosítási lábának egyedi jellemzői következtében jelentősen eltérnek egymástól.

A TKM az utóbbi időben jelentős mértékben foglalkoztatja a biztosítókat, valamint a Felügyeletet is. Ennek kapcsán a Felügyelet ajánlást bocsátott ki, amelyben javaslatot tesz a befektetési egységhez kötött nyugdíjbiztosítások esetén alkalmazandó TKM ajánlott mértékére.

3. Egyéb, EU-harmonizált biztosítási tárgyú törvények

3.1. A kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló törvény

2010. január 1-étől életbe lépett a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló törvény, amely felváltotta a piac addigi működését szabályozó kormányrendeletet. A Bit. kötelező gépjármű-felelősségbiztosítást érintő szabályai átkerültek a 2009. évi LXII. törvénybe (a továbbiakban: Gfbt.), a részletszabályok rendeleti szinten kerültek kimunkálásra.

A Gfbt. a gépjármű-felelősségbiztosításra vonatkozó 72/166/EGK, 84/5/EGK, 88/357/EGK és 90/232/EGK tanácsi irányelv, valamint a 2000/26/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2005/14/EK (2005. május 11.) irányelvének, valamint az ezen irányelv nevében is hivatkozott irányelveknek és a 90/618/EGK irányelvnek való megfelelést szolgálja. Ezt követően lépett hatályba a gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló az Európai Parlament és a Tanács 2009/103/EK (2009. szeptember 16.) irányelve, amely rendelkezéseit a törvény szintén átültette.

Az új jogszabály jelentős változásokat hozott az ügyfeleknek, például a biztosítókkal való szerződések felmondásának időpontjára (átszerződésre) vonatkozóan. Az eddigi naptári évfordulót a szerződéskötéstől számított évforduló váltotta fel. Az ügyfél így év közben mondhatja fel és kötheti meg más biztosítónál a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítást (a továbbiakban: KGFB) szerződését. A biztosító a szerződés lejártá előtt 50 nappal köteles írásban (a szerződő hozzájárulása esetén elektronikusan) tájékoztatni az ügyfelet a következő időszak várható biztosítási díjáról. Az ügyfél a szerződéses évfordulót legalább 30 nappal megelőzően mondhatja fel biztosítását.

A törvény a korábbi korszerűtlen bonus-malus rendszerrel szemben az európai összehasonlítást és a következetes alkalmazást lehetővé tévő központi kártörténeti nyilvántartás létrehozását is elrendelte. Az áttéréssel a veszélyközösség érdekének megfelelően megvalósítható a kármentes vezetéshez igazodó valódi kedvezményrendszer, a károk nyilvántartása révén pedig a valódi káralapú, a kockázatarányos, hiteles díjmegállapítás. A kárnyilvántartás feladatait a biztosítók által üzemeltetett Információs Központ látja el.

A bonus-malus rendszer fennmaradt, az egyik legjelentősebb változás, hogy a biztosító a törvény hatálybalépését követően az üzembentartó által tett nyilatkozat alapján is azonnal a kedvezőbb bonus-fokozatba sorolhatja az ügyfelet, nem kell őt a kártörténeti igazolás megérkezéséig A00-as fokozatban tartani.

Az üzembentartónak a gépjármű forgalomból kivonása, tulajdonjog átruházása, üzembentartó változása stb. esetén csak az okmányirodát kell értesítenie, a biztosító felé – a járműnyilvántartásban nem szereplő gépkocsikat leszámítva – ezen túl nincs bejelentési kötelezettsége. A járműnyilvántartásban szereplő gépjárművel kapcsolatos e változásokról (amelyek érintik a biztosítási szerződést) a biztosító a kötvénynyilvántartásból értesül.

Létrejött továbbá egy, a MABISZ – 2014. január 1-től a MABISZ elkülönített szervezeti egysége (a továbbiakban: MABISZ ESZE) – által kezelt KGFB garanciaalap (Kártalanítási Alap) is, a jövőben esetleg fizetéképtelenné váló biztosítók helyetti helytállás céljára, melyet a biztosítók töltenek fel.

A KGFB szerződéseknel – a törvény hatálybalépést követően – a szerződő fél alapesetben a tulajdonos helyett az üzembentartó. Üzembentartó hiánya esetén lesz csak a tulajdonos a szerződésre kötelezett személy.

A díj nemfizetés időszakára utólagosan (emelt mértékű) fedezetlenségi díjat kell fizetni annál a biztosítónál, ahol az

üzemben tartó ezt követően szerződik. A fedezetlenségi díjat a Kártalanítási Számmla (a továbbiakban: KSZ) kezelője, a MABISZ Gépjármű Kárrendezési Iroda – 2014. január 1-től a MABISZ ESZE – minden év október 30-ig hirdeti meg. A biztosítással nem rendelkezőnek 5 napon belül jelentenie kell az általa okozott kárt a KSZ kezelőjének. 2014. július 1-től a MABISZ ESZE is jogosult – a törvényben meghatározott feltételekkel – a fedezetlenségi díj beszedésére, melyre – a törvényben meghatározott esetekben – már részletfizetés is adható.

A KSZ-ből történik továbbá azon károk megtérítése, amelyet a biztosítási szerződéskötési kötelezettség ellenére biztosítási szerződéssel nem rendelkező üzembentartó, illetőleg bizonyos korlátok között ismeretlen üzembentartó járművének üzemeltetésével okoztak.

További változás, hogy a gépjárműflotta 2010. január 1-től minimum 5 járműből áll és csak egyetlen üzembentartója van (így nem állhat össze például több kis cég járműparkja egy flottává).

A díj hirdetés módjában további fontos változás történt 2013. január 1-ével, ugyanis a biztosítók számára megnyílt a lehetőség arra, hogy bármikor díjtarifát hirdessenek.

A biztosítók új – a meghirdetés napjától számított hatvan napos időszakon túli – előre meghatározott naptól számítandó – díjtarifákat a Felügyelet honlapján, saját honlapjukon, továbbá a MABISZ honlapján teszik közzé.

A díjtarifák a biztosítók ügyfélszolgálati irodáiban is megismerhetők. Az egyes díjtarifák összehasonlításában segítséget nyújthat a MABISZ által működtetett díjnavigátor program, valamint a biztosítási alkuszok internetes oldalain található díj-összehasonlító oldalak.

A biztosító az így megállapított díjat az adott biztosítási időszak alatt nem változtathatja meg, ez alól kivétel a közbeszerzési eljárás keretében benyújtott gépjárműflottára kötendő szerződésre vonatkozó biztosítói ajánlatot tartalmazó pályázat és az annak alapján megkötött szerződés.

Emellett – 2014. január 1-től – a gépjármű ideiglenes forgalomból történő kivonása és ezzel együtt a biztosító kockázatviselése szünetelése időtartama 6 hónapról egy évre nőtt.

Mindezen változások célja a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási rendszer korszerűsítése volt annak érdekében, hogy egy korszerű, ügyfélbarát, kevesebb adminisztratív terhet jelentő, ugyanakkor hatékonyabb ellenőrzést lehetővé tévő modern megoldás születhessen.

3.2. A viszontbiztosítókról szóló törvény

A viszontbiztosítókról szóló 2007. évi CLIX. törvény megalkotásának célja a viszontbiztosításról és a 73/239/EGK, a 92/49/EGK tanácsi irányelv, valamint a 98/78/EK és a 2002/83/EK irányelv módosításáról szóló az Európai Parlament és a Tanács 2005/68/EK (2005. november 16.) irányelve (a továbbiakban: Irányelv) kapcsán fennálló jogharmonizációs kötelezettség teljesítése volt.

A törvény tárgyi és személyi hatályával kapcsolatban kiemelendő, hogy viszontbiztosító nem folytathat direkt biztosítási tevékenységet, biztosító viszont végezhet viszontbiztosítási tevékenységet a rendelkezések alapján. Ennek megfelelően a viszontbiztosítási törvény hatálya nem terjed ki a biztosítók viszontbiztosítási tevékenységére, továbbá az állami megbízásból vagy állami garanciával végzett viszontbiztosítási tevékenységre sem. A törvény rendelkezéseit alkalmazni kell viszont a biztosítóktól vagy viszontbiztosítóktól eltérő pénzügyi vállalkozások által létrehozott vagy birtokolt úgynevezett zárt viszontbiztosítókra is, amelyek célja kizárólag azon vállalkozások kockázatainak viszontbiztosítása, amelyeknek a tulajdonát képezik.

A letelepedés joga vagy a szolgáltatásnyújtás szabadsága alapján a viszontbiztosító tevékenységének megkezdése és gyakorlása azon tagállam illetékes hatóságai által kibocsátott egységes engedélynek a megadásától függ, amelyben a viszontbiztosító székhelye van. A fióktelep vagy a szolgáltatásnyújtás

szerinti tagállam már nem követelheti meg az engedélyeztetést. A törvény rendelkezései a belföldi viszontbiztosító külföldön végzett viszontbiztosítási, illetve képviseleti tevékenységére abban az esetben terjednek ki, ha a tevékenység helye szerinti ország jogszabálya eltérően nem rendelkezik. A törvény hatálya kiterjed továbbá – amennyiben nemzetközi szerződés eltérően nem rendelkezik – a külföldi viszontbiztosító magyarországi képvisellete által folytatott tevékenységre is.

A viszontbiztosító részére tevékenységi engedély nemélet- viszontbiztosításra, élet- viszontbiztosításra, vagy viszontbiztosítási tevékenységre adható.

Hasonlóan a Bit.-hez – a prudens működés érdekében – a viszontbiztosítási törvény előírja, hogy a viszontbiztosító megfelelő biztosítástechnikai tartalékokat képezzen. A viszontbiztosítónak olyan eszközökkel kell rendelkeznie a biztosítástechnikai tartalékok fedezetére, melyek figyelembe veszik a végzett tevékenység típusát, különösen a várható kárfizetések természetét, összegét és futamidejét, így lehetővé teszik számára, hogy megfelelően reagáljon a változó gazdasági körülményekre.

A törvény előírja a megfelelő mértékű szavatoló tőke képzését, valamint meghatározza a biztonsági tőke minimális mértékét is.

A törvény meghatározza továbbá, hogy az úgynevezett „különleges célú gazdasági egységek” által kibocsátott eszközök milyen feltételekkel fogadhatók el biztosítástechnikai tartalékok fedezeteként. Megjegyzendő, hogy a Bit. 2007-es módosításával a biztosítók számára is lehetővé vált ezen eszközök figyelembe vétele.

Összegzésképpen elmondható, hogy az Irányelv és a viszontbiztosítási törvény kitöltötte az addig létező szabályozási űrt; hasonló, azonban könnyített szabályokat tartalmaz a direkt biztosításhoz képest, mivel természetes személyeket közvetlenül nem érintő, szakmai (ügyfélvédelmi szempontból kevésbé kényes) tevékenységről van szó, így

többek között az ügyfelek tájékoztatását, a közvetítést és a szerződési feltételeket a viszontbiztosítási törvény nem szabályozza.

4. A Szolvencia 2 EU-s irányelv

4.1. Európai uniós jogi vonatkozások (előzmények, fő szabályozási koncepció)

A szabályozás közvetlen előzménye a Bazel 2-ként ismert folyamat (2004-ben kiadott ajánlás), amely különös hangsúlyt fektet a hitelintézetek tevékenységéhez igazodó tőke képzésére, védelmet biztosítva ezáltal a különböző típusú pénzügyi és működési veszteségek ellen. Ez az EU-s szabályozásban először a hitelintézeti és az értékpapír-piaci szektorban jelent meg. Ezekhez az irányelvekhez igazodik az Európai Bizottság 2007-ben beterjesztett, a biztosítási szektorra vonatkozó javaslata. A jelenleg hatályos rendszer (Szolvencia 1) 30 éve működik, szolvenciális szabályai elavultak:

- nem kockázat érzékenyek: nem ösztönzi a biztosítókat kockázataik megfelelő kezelésére, kockázatkezelési rendszereik fejlesztésére; nem segíti elő a pontos és kellő időben történő felügyeleti beavatkozást; nem segíti elő az optimális tőkeallokációt;
- túlságosan tág teret hagynak a tagállamok nemzeti sajátosságai számára (konvergencia hiánya);
- nem foglalkoznak megfelelően a csoport-felügyelettel;
- időközben túlhaladt rajtuk az ágazati, az ágazatközi és a nemzetközi fejlődés.

4.2. A Szolvencia 2 rendszer rövid, átfogó ismertetése

A biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló 2009/138/EK irányelv (a továbbiakban: Szolvencia 2) tartalmazza a nem-élet, illetve az életbiztosítások terén eddig megjelent prudenciális irányelveket, beleértve a viszontbiztosítási irányelvet is. A tervezet két lényeges célt valósít meg: egyrészt a Szolvencia

2 (szabályrendszerét és filozófiáját illető) átültetésének tesz eleget, másrészt a hatályos hazai szabályozás egyes elemeit korszerűsíti. A korszerűsítés magában foglalja a hazai jogszabályi környezet fejlesztését a felhalmozódott piaci és felügyeleti tapasztalatok, valamint a pénzügyi válság tapasztalatainak hasznosítása révén.

A Szolvencia 2 rendszer bevezetésének célja az EU biztosítási piacán a belső piaci integráció mélyítése, az ügyfelek és kedvezményezettek fokozottabb védelme, az uniós biztosítók és viszontbiztosítók nemzetközi versenyképességének javítása és a szabályozás korszerűsítése. Az irányelv 13 prudenciális irányelv (beleértve a viszontbiztosítási irányelvet is) konszolidációjával készült, emellett jelentős újításokat is bevezet. Ezek két alapelve épülnek: az egyik a gazdasági kockázatokon alapuló megközelítés (főként a szavatoló tőkeszámítás és a felügyelés tekintetében), a másik a piaci értékelés alkalmazása.

Az új szabályok 3 pilléren alapulnak:

- mennyiségi követelmények,
- minőségi követelmények,
- közzététel, adatszolgáltatás.

A Szolvencia 2 új filozófiát is megtestesít, ugyanis a konkrét, minden részletre kiterjedő, mennyiségi szabályok helyett a biztosítók hatékony irányítási rendszerére, illetve a biztosítók és a felügyelet folyamatos kommunikációjára, együttműködésére épít. Ez azon a felismerésen alapul, hogy egyes kockázatok csak irányítási követelményekkel lehet megfelelően kezelni, nem pedig a szavatolótőke-szükségletben (a továbbiakban: SZTSZ) megjelenő mennyiségi követelményekkel. Ez a szabályozás nagyobb belső szabadságot és mozgásteret tesz lehetővé a biztosítóknak, és ezzel párhuzamosan megerősített felügyeleti jogköröket is biztosít, azok döntési kompetenciáinak kiszélesítésével. A Szolvencia 2 rendszer révén sokkal nagyobb hangsúly kerül a helyes kockázatkezelésre és a megbízható belső ellenőrzésekre.

A biztosító pénzügyi stabilitásának felelősségét a felügyeleti hatóságtól visszahelyezik a vezetőséghez, ahová tartozik. A biztosítók nagyobb szabadságot kapnak, azaz önkényes szabályok helyett szilárd elveknek kell megfelelniük, ennek fejében szigorúbb felügyeleti felülvizsgálatnak vetik alá őket.

4.2.1. Mennyiségi követelmények

A mennyiségi követelmények első eleme a szerződéses kötelezettségek teljesítésére képzett biztosítástechnikai tartalékok, amelyeknek számítása – a Szolvencia 2 alapján – az aktuális kilépési értéken alapul (piaci alapú értékelés). A számítás módszerére az irányelv bevezeti a legjobb becslést, valamint a kockázati ráhagyást. Az új rendszer nem csak a biztosítástechnikai tartalékok szükséges szintjének meghatározása tekintetében tér el a jelenlegi szabályoktól, hanem a tartalékok típusai tekintetében is eltér a biztosítókra vonatkozó hatályos uniós számviteli irányelvben (91/674/EGK irányelv) rögzített előírásoktól. Ez utóbbi számviteli irányelv lényegesen több fajta biztosítástechnikai tartalék képzését teszi lehetővé vagy kötelezővé.

A második elem a biztosítók új szavatoló tőke szabályozása. A kitűzött cél, hogy a szabályozás (az eddigi díjbevételeken vagy kárösszegeken alapuló tőke-megállapítás helyett) a kockázatokhoz rugalmasabban alkalmazkodó módszerek igénybevételére ösztönözzön, valamint, hogy a biztosítók kockázatkezelési rendszereinek érzékenysége növekedjen, így a jelenleginél nagyobb mértékben vegyék figyelembe az általuk végzett tevékenységek kockázatait. Az egyes biztosítók egyedi kockázati profilját különösen a tőkeszükségletek tükrözik majd.

Az új szabályozás két tőkeszintet állít fel: a SZTSZ-t, valamint a minimális tőkeszükségletet (a továbbiakban: MTSZ). A fentieknek megfelelően, az új Szolvencia 2 rendszer a számítás alapjául szolgáló számviteli alapadatok (eszköz- és forráslemek) bizonyos részét egyfajta piaci értéken

veszi figyelembe, amely nem feltétlenül egyezik a vonatkozó uniós normákra épülő számviteli szabályok szerinti nyilvántartási értékkel. (Ezek a 78/660/EGK 4. sz. irányelv, valamint a 91/674/EGK irányelv, amelyek a társaságok általános beszámoló készítési szabályait, valamint a biztosítók sajátos beszámoló-készítési szabályait rögzítik.)

Az előbbiekből következően a Szolvencia 2 rendszer alkalmazása feltételezi, hogy a biztosítók az érintett számviteli alapadatok tekintetében – pusztán a Szolvencia 2 mérleg számítása céljából – végrehajtanak egy párhuzamos piaci értékelést is, amelyet a számviteli nyilvántartásokban nem kell átvezetni, mert az a hatósági megfigyelést szolgáló prudenciális számbavétel szempontjából bír jelentőséggel.

A SZTSZ sztenderd modelljének célja a kockázaterzékenység és a gyakorlati alkalmazás közötti helyes egyensúly elérése. A modell moduláris felépítésű, amely lineáris aggregációs technikákon alapul, és figyelembe veszi az egyes modulok, almodulok közötti diverzifikációs hatásokat.

A SZTSZ számításához teljes vagy részleges belső modell is használható a biztosító döntése alapján és felügyeleti engedély függvényében. A biztosítóknak bizonyítaniuk kell, hogy megfelelnek az alkalmazási feltételeknek, a statisztikai minőségi normáknak, a kalibrációs előírásoknak, az értékelési előírásoknak és a dokumentációs előírásoknak.

A biztosítók eszközei tekintetében megszűnnek a Szolvencia 1 rendszerében alkalmazott befektetési szabályok, melyek mennyiségi korlátozásokat tartalmaznak, helyükbe az ún. prudens személy elve lép. A prudens személy alapelve előírja a biztosítók számára, hogy az eszközöket az ügyfelek legjobb érdeke szerint kell befektetni, megfelelően kell illeszteni a befektetéseket és a kötelezettségeket, és kellő figyelmet kell fordítani az olyan pénzügyi kockázatokra, mint a likviditás és a koncentrációs kockázat. Ezzel párhuzamosan azonban

kimondja a befektetések szabadságára vonatkozó alapelvet is az irányelv, amelynek értelmében a jogalkotó nem kötelezheti a biztosítókat konkrét eszközkategóriákba való befektetésekre, és a befektetéseket nem kötheti előzetes felügyeleti engedélyhez.

4.2.2. Minőségi követelmények

A biztosító jelenleg a biztosítási tevékenység folytatásához vezető aktuáriust, vezető jogtanácsost, számviteli rendért felelős vezetőt és belső ellenőrzési vezetőt (belső ellenőrt) köteles foglalkoztatni. A Szolvencia 2 irányelv tekintetében a felügyelés kockázatalapúvá vált, amely szabályozás elősegíti az európai biztosítók globális versenyképességének növekedését. Ennek következtében az előbbi négy feladatkör kiegészül vezető kockázatkezelői-, valamint megfelelési (a jogszabályoknak és a szabályzatoknak történő megfelelés biztosítása) feladatkörrel.

4.2.3. Közzététel, adatszolgáltatás

A közzétételre és adatszolgáltatásra vonatkozó követelmények tekintetében minden területre kiterjedően transzparens szabályokat ír elő az irányelv. A szabályokban az arányosság alapelve mellett fontos cél, hogy a Felügyelet rendelkezzen valamennyi szükséges információval, amely feladatai ellátásához szükséges, továbbá az ügyfelek és az érdekelt felek a számukra fontos tájékoztatásban részesüljenek.

5. Az új Bit. tervezete – az elmúlt 10 év hazai és EU-s jogfejlődésének eredménye

5.1. A törvény hatálya

A Szolvencia 2 irányelv a 4. cikkében meghatározott küszöbértékek alatti biztosítókra kötelezően nem alkalmazandó. A 4. cikkben lefektetett korlát az, hogy a biztosító éves bruttó díjbevétele nem haladja meg az 5 millió eurót, bruttó biztosítástechnikai tartalékai a 25 millió eurót (ez a szabály nem vonatkozik a felelősség-, a hitel- és a kezesi biztosítástechnikai kockázatokat

fedező biztosítási vagy viszontbiztosítási tevékenységet végző biztosítókra), ezért a hazai szabályozás nem szakít teljes mértékben a Szolvencia 1 rendszerben lefektetett szabályokkal. Az ún. kisbiztosítók esetén alapvetően fennmaradnak a Szolvencia 1 rendszer egyszerűsített követelményei, biztosítva ezzel e szervezetek rendszerkockázati jellegéhez igazodó elvárásokat.

5.2. A Bit. egyes kiemelt témaköreinek felülvizsgálata

5.2.1. A vezető állású személyekre és az irányítási rendszerre vonatkozó követelmények

A Szolvencia 2 a biztosítók hatékony irányítási rendszerének szerepére, illetve a biztosítók és a felügyelet folyamatos kommunikációjára, együttműködésére épül. Sokkal nagyobb hangsúly kerül a helyes kockázatkezelésre és a megbízható belső ellenőrzésekre. A biztosítóknak az eddigi szabályok helyett szilárd elveknek kell megfelelniük.

Az irányítási rendszer újraszabályozása kapcsán beszélhetünk vezető állású személyekről (ügyvezető, igazgatóság, felügyelőbizottság) és egyéb vezetőkről (vezető aktuárius, vezető jogtanácsos, számviteli rendért felelős vezető, belső ellenőrzési vezető, vezető kockázatkezelő és megfelelési vezető).

A biztosító biztonságos működése érdekében a vezető állású személynek – a Felügyelet engedélye alapján – kinevezni vagy megválasztani kizárólag azt a személyt lehet, aki büntetlen előéletű, szakmai alkalmassággal és üzleti megbízhatósággal, legalább 5 éves biztosítási vagy vállalati gazdálkodási, illetve az államigazgatás pénzügyi és gazdasági területén szerzett vezetői gyakorlattal és felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkezik.

5.2.2. Szaktanácsadás, károsult képviselő

A biztosítási szaktanácsadói tevékenység, mint nevesített és törvényileg szabályozott tevékenység előreláthatóan kivezetésre kerül

az új Bit. tervezetéből. Ennek alapvető oka, hogy ebben a formában nem igazolta magát az intézmény (tucatnyi nyilvántartott személy van, sem a „szakma” kizárólagossága, sem a zártsága nem teremthető meg). Ugyanakkor a közvetítői irányelv már többszörös módon érinti az egyes közvetítői kategóriák esetében a tanácsadást, így az elhatárolás a jövőben egyre nehezebb lenne.

Az új biztosítási törvény előkészítése során szóba került a károsult képviselő fogalma (a károsult megbízása alapján üzletszerűen, díjazás ellenében a biztosítóval szemben fennálló biztosítási követeléseket érvényesítő személy), a tevékenység alapvető elemeinek szabályozási szüksége. Mivel még a pénzügyi területen is túlnyúlik a tevékenység és (az említett ok miatt is) a felügyelése is kérdéses, így csak ezen alapvetések tisztázását követően várható fejlemény ebben a kérdésben.

5.2.3. Biztosításközvetítés

Az új biztosítási törvényben külön könyvben kapnak helyet a biztosításközvetítőkre vonatkozó szabályok, jelezve a biztosítási piac ezen szereplőinek jelentőségét a szektor tekintetében. E szabályok a biztosítási közvetítésről szóló 2002/92/EK irányelv szabályain alapulnak, előkészítve a szabályozási környezetet a biztosításközvetítési irányelv folyamatban lévő felülvizsgálatával kapcsolatos eredményeinek. A közvetítői szabályozás lényeges változása, hogy a korábban független biztosításközvetítőnek számító többes ügynök a törvény hatálybalépését követően – a tevékenysége jellegéből adódóan – függő biztosításközvetítőnek minősül majd, amely változásokat eredményez a működési és felelősségi szabályok terén is. Az egyéb közvetítőkkal és a nyilvántartással, valamint a továbbképzéssel kapcsolatos szabályok is felülvizsgálatra kerültek, a működési feltételek pontosítása, egyértelműsítése céljából.

5.2.4. A felszámolás, jogutód nélküli megszűnés kérdésköre

Az új biztosítási törvény meghatározza a biztosítók reorganizációjára és felszámolá-

sára vonatkozó szabályokat. A felszámolási szabályokkal kapcsolatban meghatározásra kerülnek többek között az alkalmazandó jogra, a hatásköri és illetékességi szabályokra, a hitelezők és a Felügyelet tájékoztatására vonatkozó szabályok. Kimondásra kerül, hogy a felszámolási eljárás kezdeményezésére csak a Felügyelet jogosult, hiszen egy biztosító a Felügyelet által folyamatosan ellenőrzött tevékenységet végez, illetve ezzel kiküszöbölhetők azok az esetek, ahol nyilvánvalóan alaptalan kezdeményezéssel élnek a bíróság felé. A törvény meghatározza a kielégítési sorrend szabályait, és a balesetből, betegségből, személyi sérülésből eredő káreseteket helyezi előtérbe.

Új szabály, hogy felszámolás esetén bizonyos követelések esetében – első körben – csak egy meghatározott értékhatárig (30 millió forint) fizetheti ki a felszámoló a biztosítási szerződésből eredő követeléseket, az ezen értékhatár feletti összeg nem veszik el, csak hátrасorolódik a kielégítés során.

A professzionális kártalanítási rendszerek által támasztott kártérítési követelések kielégítésére csak az egyéb károk kielégítése után nyílik lehetőség. Lényeges, hogy a biztosítási szerződések csak a felszámolás elrendelését követően szűnnek meg főszabályként.

A korábbi szabályozás hiányossága volt, hogy felszámolás esetére nem tartalmazott hatékony jogorvoslati szabályokat a törvény, így ezzel kiegészítésre kerül a szabályrendszer.

Lényeges újítás az uniós jog adta kereteken belül, hogy a biztosító felszámolása esetén azok az ügyfelek, akiknek a kockázatát a biztosító viszontbiztosította, a konkrét viszontbiztosítási szerződések közvetlen jogosultjává válnak, a biztosítóval egy sorban és a felszámoló által elismert hitelezői igényük erejéig; és ezen ügyfelek a saját lakóhelyük (székhelyük) szerinti tagállamban is pert indíthatnak a viszontbiztosítóval szemben, ha az nem teljesít. Ha a felszámoló kéri – és a költségeket előlegezi –, a hitelező ügyfelek a biztosító igényét is kötelesek érvényesíteni a viszontbiztosítóval szemben. Ezzel

hatékonyabbá válik a viszontbiztosítói igényérvényesítés, adott hitelezők is érdekeltek a többi hitelező javára eljárni.

5.2.5. A Felügyelet eljárásai

Az új biztosítási törvényben elkülönített módon szerepelnek a felügyeleti engedélyezési és intézkedési szabályok, továbbá az ezzel kapcsolatos bejelentési, adatszolgáltatási követelmények. A könyvek szerinti tagolás alapján a felügyeleti szabályok két helyen jelennek meg, külön a biztosítókra és külön a biztosításközvetítőkre.

A Szolvencia 2 által megkívánt engedélyezési, ellenőrzési és intézkedési jogszabályokkal történő kibővítés mellett a tervezet több helyen pontosítja a hatályos szabályokat annak érdekében, hogy ez egyes eljárási szabályok megfelelően alkalmazhatók legyenek a gyakorlatban, összefüggésben az adott életviszonyra vonatkozó anyagi jogi szabályokkal.

A törvény tételesen felsorolja a biztosító bejelentési kötelezettségeit, emellett rögzíti a Felügyelet ellenőrzési jogosultságait. E körben kerültek rendezésre a Szolvencia 2 által megkívánt felügyeleti felülvizsgálattal kapcsolatos követelmények, illetve a határon átnyúló tevékenység végzésére vonatkozó bejelentési szabályok.

A Felügyelet feladata az összevont alapú felügyelet hatálya alá tartozó, magyarországi székhelyű biztosítóknak és viszontbiztosítóknak az összevont alapú felügyelete.

A megkülönböztetés lényege, hogy a Felügyelet elsődlegesen az összevont alapú felügyelete alá tartozó biztosítóval és viszontbiztosítóval szemben intézkedhet. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a Felügyelet bizonyos előírásokat nem kérhetne számon a csoport más tagjain, akár közvetlenül is. A törvény alapján – az általános szabályoktól eltérően – a Felügyelet mentesítheti az összevont alapú felügyeleti körbe történő bevonás alól a csoport azon tagját, amelynek bevonása félrevezető eredményt adna, vagy elhanyagolható jelentőségű lenne (kivéve,

ha az egyedileg elhanyagolható jelentőségű vállalkozások együttesen már nem elhanyagolható jelentőségűek). Ugyanígy mentesülhet a bevonás alól az a csoportbeli vállalkozás, amely olyan (harmadik) országban rendelkezik székhellyel, ahol a jogrend nem teszi lehetővé az adatátadást, információk szolgáltatását.

5.2.6. Biztosító egyesületek

A kisbiztosítóokra bizonyos esetkörökben, így különösen a szervezet és tevékenység, az üzleti terv, az ügymenet-kiszervezés feltételei, a biztosítástechnikai tartalmak, a szavatoló tőke és a biztonsági tőke, valamint a befektetések kapcsán a korábbi biztosítási törvény szabályai kerülnek továbbalkalmazásra egyes szükséges változtatások átvezetésével.

E kisbiztosítói körön belül elhatárolásra kerülnek a háromszázmillió forint éves díjbevételet el nem érő kisbiztosító-egyesületek, ahol lényegesen könnyített szabályok alkalmazandók. Egyszerűsítettebbek a személyi és a működési követelmények is.

A törvény a korábbi biztosítási törvénnyel lényegében azonos módon szabályozza a kölcsönös biztosító egyesületek működését, figyelembe veszi ugyanakkor a Ptk. változását és az egyes biztosítás-specifikus szabályokat.

5.2.7. Biztosítási ágazatok

A jelenleg hatályos biztosítási törvényben szereplő biztosítási ágazatai az új biztosítási törvényben a Szolvencia 2 irányelvvel létrejövő teljes összhang céljából módosultak. Ennek megfelelően a nem-életbiztosítási ág ágazatai között már nem jelenik meg a „Temetési biztosítás”, viszont az ezen ágazatra kiadott engedély az új törvény 1. melléklet A) rész 16. pont k) alpontjában meghatározott „egyéb pénzügyi veszteségek” megnevezésű kockázatra megadott engedélynek felel majd meg.

Az életbiztosítási ágazatok meghatározása – az eddigi leginkább termékcsoportok felsorolásán alapuló meghatározás helyett – közvetlenebbül igazodik az irányelv mel-

lékletében felsoroltakhoz, azaz átfogóbb tevékenységi köröket vesz alapul. Az eddigi engedélyek alapján végzett tevékenységeket illetően megfelelő átmeneti szabályok kialakítása válik szükségessé.

5.3. A Szolvencia 2 rendszer átültetésének menetrendje

A Szolvencia 2 irányelvet átültető új biztosítási törvény várható parlamenti elfogadása és kihirdetése 2014 decemberére tehető. A Szolvencia 2 életbe lépése 2015. április 1-től részleges hatálybalépéssel valósul meg a Bit. egyidejű hatálya mellett. 2016. január 1-jén várható a teljes hatálybalépés, ezzel megfelelő átmeneti időt biztosítva a biztosítók új szolvencia rendszerre történő felkészülésére.

6. Előretékinés

A Szolvencia 1 rendszer mennyiségi alapú tőkemegfelelését felváltja a Szolvencia 2 gazdasági kockázatalapú, gazdasági értékelésre épülő, egyedi kockázati profilnak megfelelő, moduláris felépítésű sztenderd vagy belső modell alkalmazását bevezető rendszere. A tartalmak képzése a számviteli beszámolóban megmaradó „címkézet” bemutatáson túlmutatóan a meghatározott módon számított legjobb becsléssel és a kockázati ráhagyással történik. Egy állomány vonatkozásában olyan mértékű tartalékot kell képezni, melyre a kötelezettségek teljesítése céljából az állományt átvevő biztosítónak szüksége lenne. A hatékony irányítási rendszer kiemelten fontos elemeit képezik a kockázatkezelés és a megfelelés. A fejlődés iránya tehát az uniós szinten egyre inkább egységesülő, a biztosítási tevékenység jellegéhez igazodó kockázatalapú megfelelési, ellenőrzési, felügyelési rendszerre való áttérés, ennek további erősítése. Az új követelményeknek való megfelelés jelentős szemléletváltást követel majd az érintettektől.

Ezen felül a Szolvencia 2 keretirányelvet – egyben a Bit.-et is – közvetlenül hatályosuló (átültetést nem igénylő) bizottsági rendelet egészíti ki több témában, melyek a Szolvencia

2 irányelv preambuluma szerint „a felügyeleti hatásköröket és a meghozandó intézkedéseket határozzák meg, illetve részletes követelményeket állapítanak meg például a következő területeken: irányítási rendszer, közzététel, a minősített részesedéssel kapcsolatos értékelési kritériumok, a biztosítástechnikai tartalékok és a tőkekövetelmények számítása, befektetési szabályok és csoportfelügyelet”. Uniós szinten az egyes módszerek és eljárások azonos megközelítést célozzák a tagállamok felügyeleitei (és uniós szintű hatóságuk) által – a Bizottság felkérésére – közösen kidolgozandó iránymutatások, ajánlások és kézikönyvek, melyek kitérnek a felügyeleti együttműködésének szabályaira is. Mindezek egyben a belső piacon a pénzügyi szolgáltatások egységesülése irányába tett jelentős lépések.

Egy általános, a Kártalanítási Alapnál szélesebb körű biztosítási garanciarendszer bevezetésének kérdése is nagy valószínűséggel felmerül a közeljövőben. Vélhetően ugyanis uniós szinten is folytatódik ebben a témában a már másfél évtizede megindult egyeztetés, mely a pénzügyi válság leküzdésében fontosabbnak ítélt témakörök miatt ideiglenesen háttérbe szorult.

Mindezek mellett az 5.2.3. pontban említettek alapján folyamatban van a biztosításközvetítési irányelv felülvizsgálata is, melynek fogyasztóvédelmi rendelkezései a biztosító saját értékesítési rendszerére is kiterjednek. A tájékoztatási követelmények is szigorodnak: a közvetítőnek az ügyfél részére szakszerű, tisztességes (fair) tájékoztatást kell adnia, és mindig különbséget kell tennie az objektív információ és a reklám között. Az irányelv-tervezet megadja a biztosításközvetítők továbbképzésének keretszabályait, emellett fontos újítás, hogy az átláthatósági követelmények a közvetítő és az értékesítő érdekeltségét illetően is megjelennek.

Ezen túl szabályozásra kerül az érdekkellentét, összeférhetlenség jogszabályi problematikája is.

Az EU pénzügyi eszközök piacairól szóló ún. MiFID irányelv felülvizsgálata

pedig előrevetíti, hogy a hasonló célt szolgáló befektetési termékeket hasonló feltételek mellett lehet majd csak értékesíteni („horizontális” értékesítési szabályok).

Mindezen irányelvek és a Szolvencia 2 irányelv piacsabályozó rendelkezéseinek köszönhetően a jövőben várhatóan csökkennek a visszaélések, tisztul a piaci helyzet, amely a tisztességes verseny térnyerését és a fogyasztók érdekeinek érvényesülését is jelenti.

A jövőre vonatkozó, pénzügyi stabilitást megalapozó, alapvető elvárások elemei a válságtűrő, prudens, megbízható működés; a piaccal együttműködő, az egyedi kockázatok hatékony kezelését ellenőrző felügyelet; a fogyasztóvédelem szempontjából pedig az átláthatóságot, az alapos tájékoztatást, az érdekkellentétől mentes, fogyasztóbarát szolgáltatást magába foglaló tisztességes piaci magatartás.

Irodalom

- MABISZ évkönyv (2004)
- PSZÁF: Éves jelentés (2004)
- PSZÁF: Éves jelentés (2005)
- PSZÁF: Éves jelentés (2012)
- PSZÁF: Éves jelentés (2013)
- Tóth Gergely: Pénz- és tőkepiacok prudenciális szabályozásának változásai Magyarországon (Ph.D értekezés, 2009)
- Dr. Julesz Máté: Vizontbiztosítók, állami kontroll, környezetvédelem (Biztosítási Szemle, 2008. január)
- Fekete Orsolya: A felügyeleti szervek tevékenysége Magyarországon a fogyasztóvédelem egyes területein – kitekintéssel a rendszerszintű problémák megoldási lehetőségeire (Ph.D értekezés, 2011)
- Veres Zoltán: Ügyfélvédelem a pénzügyi szektorban: Gondolatok a pénzügyi fogyasztóvédelem egyes alapkérdéseiről (<http://jesz.ajk.elte.hu/veres56.pdf>)
- MNB: Fogyasztóvédelmi jelentések (http://felugyelet.mnb.hu/bal_menu/jelentesek_statisztikak/fogyasztovedelmi_jelentesek)
- MNB: Állásfoglalás a pénzügyi szervezetek fogyasztóvédelmi ügyekért felelős kapcsolattartóra vonatkozó bejelentési kötelezettségéről (https://felugyelet.mnb.hu/data/cms2286618/allasfogl_fogyved_kapcsolattarto_110128.pdf)
- MNB: Tudnivalók a kgfb. szerződésekről (http://felugyelet.mnb.hu/fogyasztoknak/tematikus_oldalak/kgfb/kgfb_hasznostudnivalok)